

Ενημερωτικό δελτίο δημοσίων συμβάσεων

Επιμέλεια σύνταξης: *Ε. Αδαμαντίδου*, Δ.Ν., Δικηγόρος, Προϊσταμένη ΜοΠαΔιΣ

Επιμέλεια ύλης: *Ευ. Κιουρκτσιή*, Μ.Δ.Ε., Νομικός, Απόφοιτος ΕΣΔΔΑ, *Α. Χαραλαμπίδης*, Νομικός, *Β. Χαδιού*, ΜΔΕ, LL.M, Δικηγόρος, Υπότροφος «Ευρυγένη» ΚΔΕΟΔ, *Garelick E.*, φοιτήτρια Νομικής Πανεπιστημίου Μάαστριχτ, ασκούμενη ΚΔΕΟΔ, *Μ.-Χ. Μιχαηλίδου*, πτυχιούχος Νομικής Α.Π.Θ., ασκούμενη ΚΔΕΟΔ

Περιεχόμενα τεύχους

Αλλαγές στον Ν.4412/2016 με τον Ν.4530/2018	1
Αλλαγές στο Ν. 3669/2008	2
ΑΕΠΠ στα έργα/μελέτες	2
Συμβάσεις των ΚΕΚ	2
ΟΛΘ ΑΕ	3
Προμήθειες υγείας	3
Μεταφορά μαθητών	3
Προσυμβατικός έλεγχος	3
Κανονισμός Προεκτιμώμενων Αμοιβών Μελετών	4
Διαδικασίες ανάθεσης τεχνικής βοήθειας	4
Κατάρτιση προγράμματος διαμονής παιδιών	4
Δημοσιεύσεις στον τύπο	4
Πρόγραμμα Χορήγησης Επενδυτικών Δανείων	5
Σύσταση γνωμοδοτικού οργάνου για σ-π	5
Τεχνικοί Ασφαλείας	5
Αποφαινόμενα όργανα Υπουργείου Εργασίας	5
Διατάκτες Υπουργείου Διοικητ. Ανασυγκρότησης	6
Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην ΠΚΜ	6
Χωριστές επιχειρησιακές μονάδες	6
MME	6
Τεχνικές προδιαγραφές για χρώματα, βερνίκια	7
Μητρώο Ανταγωνισμού στη Γερμανία	7
Στρατηγικές δημόσιες συμβάσεις	8

Αλλαγές στον Ν.4412/2016 με τον Ν.4530/2018

Αντικαθίσταται ο προηγούμενος αδόκιμος όρος «κεντρικός δημόσιος τομέας» της παρ 2 του α 44 και προβλέπεται πλέον ότι όταν η τεχνική υπηρεσία μίας αναθέτουσας αρχής δε διαθέτει τεχνική επάρκεια, η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται είτε από την τεχνική υπηρεσία του εποπτεύοντος την αναθέτουσα αρχή φορέα ή της οικείας περιφέρειας είτε, όπως αντικαταστάθηκε, από άλλη τεχνική υπηρεσία φορέων της Γενικής Κυβέρνησης της περίπτωσης β της παρ. 1 του α 14 του ν. 4270/2014 (α 79 παρ 8).

Εισάγεται εξαίρεση στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών του α 118, που επιτρέπει στους ορεινούς ή νησιωτικούς δήμους και εφόσον υφίσταται αδυναμία κατάρτισης καταλόγου με τουλάχιστον 3 οικονομικούς φορείς, να αναθέτουν χωρίς κλήρωση (το α 79 παρ 9 συμπλήρωσε την παρ 5 του α 118).

Η επιτροπή διαγωνισμού έργων αποτελείται πλέον από 3 τεχνικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, όταν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης έργου δεν υπερβαίνει το

1.000.000€ χωρίς ΦΠΑ (το α 79 παρ 10 συμπληρώνει την παρ 8 α του αρ. 221).

Ο εκπρόσωπος των ΟΤΑ στις επιτροπές διαγωνισμού της παρ 8β του α 221 υποδεικνύεται πλέον από την Περιφερειακή Ένωση Δήμων της έδρας της Περιφέρειας όπου εκτελείται το έργο και όχι της έδρας της αναθέτουσας αρχής (α 107 παρ 1 του ν. 4530/2018).

Για τους τεχνικούς υπαλλήλους του Μητρώου Μελών Επιτροπής Διαγωνισμών προβλέπεται πλέον ότι πρέπει να διαθέτουν τα προσόντα της παραγράφου 8 ή 9 του α 221 κατά περίπτωση (το α 107 παρ 2 αντικαθιστά την παρ 10 εδ β του α 221).

Στις συμβάσεις έργων και μελετών απαιτείται πλέον αρχική δέσμευση πίστωσης 40%, προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία δημοπράτησης, το δε υπόλοιπο ποσό δεσμεύεται με την κατακύρωση της σύμβασης ή μεταφέρεται δέσμευση πίστωσης στο αντίστοιχο έργο υπό τους όρους του νόμου. Στη δέσμευση πίστωσης έργου περιλαμβάνεται επιπλέον το κόστος των βασικών μελετητών ως τεχνικών συμβούλων του α 137 παρ 7, το κόστος επίβλεψης διοίκησης έργου του α 136, καθώς και οικονομικές εκρεμότητες από τη σύμβαση εκπόνησης της αντίστοιχης μελέτης (το α 107 παρ 3 συμπληρώνει την παρ. 2 του α 49).

Αλλαγές στο Ν. 3669/2008

Για τις εγγεγραμμένες στην 3^η και άνω τάξη επιχειρήσεις του ΜΕΕΠ, οι οποίες έχουν εμπροθέσμως υποβάλει και εκκρεμεί αίτηση τακτικής αναθεώρησης ή πρόκειται να υποβάλουν εμπρόθεσμη αίτηση, παρατείνεται η ισχύς της βεβαίωσης εγγραφής με σχετική σημείωση επί του πτυχίου τους (το α 107 παρ 4 του

ν.4530/2018 συμπληρώνει το α 97 του ν.3669/2008).

Οι εγγεγραμμένες στην 3^η έως 7^η τάξη ΜΕΕΠ εργοληπτικές επιχειρήσεις υποχρεούνται πλέον να υποβάλουν ετησίως τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση δραστηριότητας τους πριν από τη λήξη της καταληκτικής

προθεσμίας δημοσίευσης των οικονομικών τους καταστάσεων στο ΓΕΜΗ (σε αντίθεση με το προηγούμενο καθεστώς που προέβλεπε την υποβολή πριν το τέλος του πρώτου εξαμήνου του έτους) (το α 107 παρ 5 του ν. 4530/2018 αντικαθιστά το εδ α της παρ 7 του α 92 του ν.3669/2008).

Έναρξη έννομης προστασίας Βιβλίου IV στα έργα/μελέτες

Οι διατάξεις του Βιβλίου IV για την έννομη προστασία στις συμβάσεις έργων και μελετών άνω των 60.000€ χωρίς ΦΠΑ και κατώτερη από

τα όρια των Οδηγιών εφαρμόζονται στις διαδικασίες που εκκίνησαν μετά την 01-03-2018.

Συμβάσεις στα Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Με το α 8 του ν.4521/2018 προστίθεται α 48Α στο ν.4485/2017 που προβλέπει για τα Κέντρα επαγγελματικής εκπαίδευσης ότι για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών: το Συμβούλιο εγκρίνει τη σύναψη των συμβάσεων (υποπερ. θθ της περ. β της παρ. 4), ο Πρόεδρος συνυπογράφει με τον οικείο Διευθυντή, ύστερα από έγκριση του Συμβουλίου, μέσα στο πλαίσιο των πιστώσεων που έχουν εγκριθεί από τη Σύγκλητο (περ. στ της παρ. 5) και ο Διευθυντής εισηγείται στο Συμβούλιο και συνυπογράφει με τον Πρόεδρο, ύστερα από έγκριση του Συμβουλίου (περ. ε και στ της παρ. 7).

Με το α 11 του ν.4521/2018 επέρχονται περαιτέρω τροποποιήσεις στον ν.4485/2017. Ειδικότερα, ο επιστημονικός υπεύθυνος υποβάλει το αίτημα πληρωμής στη Μονάδα Οικονομικής και Διοικητικής Υποστήριξης των ΕΛΚΕ.

Το τεκμηριωμένο αίτημα του επιστημονικού υπευθύνου συνοδεύεται πλέον από απόδειξη έρευνας αγοράς και η απόφαση της απευθείας ανάθεσης έπεται της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Αντίθετα, αν η δαπάνη είναι ίση ή κατώτερη των 2.500€ δεν απαιτείται απόδειξη έρευνας αγοράς και η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης επέχει θέση απόφασης απευθείας ανάθεσης. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του ΕΛΚΕ εκδίδει πλέον τις αποφάσεις απευθείας ανάθεσης αξίας μεγαλύτερης των 2.500€. Από 01.01.2018 έως 01.07.2018 για δαπάνες που διενεργούνται σε βάρος του προϋπολογισμού των ΕΛΚΕ, των ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και των Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων δεν απαιτείται έκδοση απόφασης ανάληψης υποχρέωσης (η έλλειψη ατή δεν καθιστά τις ανωτέρω δαπάνες μη κανονικές).

Το α 62 του ν.4485/2017 εφαρμόζεται από την 01.07.2018. Ομοίως, από 01.01.2018 έως 01.07.2018 η διαδικασία και ο τρόπος ελέγχου, εκκαθάρισης, ενταλματοποίησης και εξόφλησης των δαπανών των ΕΛΚΕ των ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και των Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν έως την έναρξη ισχύος του ν. 4485/2017. Αποσαφηνίζεται το πεδίο εφαρμογής των α 50 έως 68 του ν. 4485/2018 αφού διαγράφεται από το πρώτο εδάφιο της παρ. 12 β του α 87 η περιοριστική φράση «όσον αφορά τη διαχείριση των ερευνητικών και λοιπών έργων/προγραμμάτων».

Πλέον για τις πιστώσεις του ΕΛΚΕ προβλέπεται διαδικασία δημοσίου λογιστικού. Ειδικότερα, η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης του Προέδρου της Επιτροπής Ερευνών, έπεται από αίτημα του επι-

στημονικού υπευθύνου, έπεται της διαδικασίας που αρχίζει με την έκδοση απόφασης ανάληψης εκτέλεσης του έργου από την Επιτροπή Ερευνών, και της ένταξης του έργου στον προϋπολογισμό. Ειδικά στην απευθείας ανάθεση προμήθειας ή παροχής υπηρεσίας, το αίτημα ανάληψης υποχρέωσης υποβάλλεται ταυτόχρονα με το αίτημα απευθείας ανάθεσης. Σε

συμβάσεις κάτω των 2.500€, η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης εκδίδεται από τον επιστημονικό υπεύθυνο υπό προϋποθέσεις. Αν υπάρχει διαθέσιμη πίστωση, αλλά δεν συντρέχουν οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις, η διαφωνία γνωστοποιείται εγγράφως στην Επιτροπή Ερευνών και σε περίπτωση διαφωνίας με τον Προϊσταμένου Οικονομικών Υπηρεσιών (ΠΟΥ), ο

Προϊστάμενος της Μονάδας Οικονομικής και Διοικητικής Υποστήριξης (ΠΜΟΔΥ) κοινοποιεί τη διαφωνία του στη Σύγκλητο. Με την έναρξη κάθε οικονομικού έτους δεσμεύονται και δεσμευμένες πιστώσεις εγκεκριμένων έργων του προηγούμενου οικονομικού έτους.

Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης ΑΕ

Με το ν.4522/2018 κυρώθηκε η Σύμβαση Παραχώρησης μεταξύ του Έλληνικού Δημοσίου και του ΟΛΘ ΑΕ, η οποία προβλέπει μεταξύ άλλων ότι ο ΟΛΘ συνάπτει συμβάσεις έργων και υπηρεσιών ως

ιδιωτικές, υποχρεούμενος να τηρεί μόνο τις αρχές της διαφάνειας, δημοσιότητας, ίσης μεταχείρισης και απαγόρευσης διακρίσεων, καθώς και τις προδιαγραφές και εγγυήσεις τάξης, ασφάλειας

και περιβαλλοντικής μέριμνας, όπως εκάστοτε ορίζονται από τη νομοθεσία που ισχύει για την εκτέλεση δημόσιων λιμενικών έργων στην Ελλάδα.

Προμήθειες υγείας

Το α 3 του ν.4523/2018 έφερε τροποποιήσεις στο ν.4472/2017. Εξακολουθούν να συντάσσονται αυτόνομα οι τεχνικές προδιαγραφές των ενταγμένων στα συγχρηματο-

δοτούμενα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ προμηθειών, εφόσον οι τεχνικές τους προδιαγραφές, δεν έχουν ενταχθεί στο Μητρώο Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγρα-

φών. Προβλέπεται η αναδρομική εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων από την ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 4472/2017.

Συμβάσεις μεταφοράς μαθητών του ν.4415/2016

Προβλέπεται πλέον ότι μέχρι τις 30.06.2018 (και όχι μέχρι 28.02.2018, όπως προβλεπόταν) η Οικονομική Επιτροπή μπορεί να αποφασίζει την εκτέλεση δρομολογίων μαθητών από προσωρινούς μειοδότες για εκκρεμείς, έως την

έναρξη των σχολικών ετών 2016-2017 και 2017-2018, διαγωνισμούς. Παράλληλα, μέχρι και 30.06.2018 (και όχι μέχρι 28.2.2018, όπως ίσχυε) και υπό τις προϋποθέσεις του νόμου η Οικονομική Επιτροπή μπορεί να παρατείνει την

εκτέλεση των συμβάσεων που ήταν σε ισχύ την 30.06.2016 και παρατάθηκαν έως την 30.06.2017, καθώς και των συμβάσεων που ήταν σε ισχύ την 30.06.2017.

Ελεγκτικό Συνέδριο – προσυμβατικός έλεγχος

Οι διατάξεις για τον προσυμβατικό έλεγχο εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για αρχική σύμβαση ή για τροποποίηση υφιστάμενης

και ανεξάρτητα από το αν η τροποποιούμενη σύμβαση είχε υπαχθεί στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (η παρ. 1 του α 29

του ν.4531/2018 συμπληρώνει την παρ. 7 του α 35 του ν.4129/2013).

Κανονισμός Προεκτιμώμενων Αμοιβών Μελετών

Σύμφωνα με την με αριθμό 4/16.03.2018 εγκύκλιο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών η τιμή του συντελεστή (τκ) που επηρεάζει τη διαμόρφωση των αμοιβών

στον Κανονισμό Προεκτιμώμενων Αμοιβών καθορίζεται σε τκ=1, 211. Οι προκηρύξεις που εγκρίνονται μετά την 20.03.2018 λαμβάνουν υποχρεωτικά υπόψη την ως άνω

τιμή για τον προσδιορισμό της προεκτιμώμενης αμοιβής μελετών.

Διαδικασίες ανάθεσης προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας

Η Υπουργική Απόφαση με αριθμό 28876/ΕΥΣΣΑ 498_2018 (ΦΕΚ 938B/16.03.2018) τροποποιεί την με αριθμό 23451/ΕΥΣΣΑ 493/24.02.2017 υπουργική απόφαση ως εξής:

Το α 1 προβλέπει την υποχρέωση τήρησης του Καταλόγου προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών και για την Ειδική Υπηρεσία Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της υλοποίησης των Χρηματοδοτικών Μηχανισμών του ΕΟΧ.

Το α 2 αντικαθιστά την παράγραφο 5 του α 12 και διευκρινίζει ότι η εισήγηση της Επιτροπής αξιολόγησης προσφορών στο αρμόδιο όργανο απαιτείται για συμβάσεις με προϋπολογισμό από 40.001€ έως 60.000€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, ενώ δεν απαιτείται για συμβάσεις από 20.001€ έως και 40.000€ χωρίς ΦΠΑ, εκτός εάν στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας έχουν υποβληθεί πάνω από μία προσφορές.

Το α 3 προσθέτει στο Υποπρόγραμμα Β' της υπουργικής απόφασης (ενέργειες χρηματοδοτούμενες από εθνικούς πόρους) κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών Τεχνικής Βοήθειας (προμήθειες εξοπλισμών γραφείου, Η/Υ Περιφερειακών και λοιπών εξοπλισμών, εντύπων και Βιβλίων). Προσθέτει, ακόμη, (στο Υποπρόγραμμα Β') επιλέξιμες δαπάνες στην κατηγορία των εξόδων λειτουργίας και στην κατηγορία των εξόδων μετακινήσεων.

Κατάρτιση προγράμματος διαμονής παιδιών

Η υπουργική απόφαση 56124/2056/2018 (ΦΕΚ Β 1157/29.03.2018) προβλέπει παροχή υπηρεσιών διαμονής και ψυχαγωγίας σε παιδιά μέσω

προγράμματος ΟΑΕΔ. Ορίζεται Μητρώο Παρόχων και καθορίζεται η διαδικασία επιλογής. Προσδιορίζεται, τέλος, το αντικείμενο η διαδικα-

σία και οι όροι των σχετικών συμβάσεων με τις κατασκευαστικές επιχειρήσεις.

Δημοσιεύσεις στον τοπικό και περιφερειακό τύπο

Δημοσιεύτηκε η υπουργική απόφαση 2879/2018 (ΦΕΚ Β 879/13.03.2018) που προβλέπει έναν εκτενή κατάλογο ημερήσιων και εβδομαδιαίων

νομαρχιακών και τοπικών εφημερίδων στις οποίες οι φορείς του Δημοσίου Τομέα δύνανται να δημοσιεύουν περιλήψεις διακηρύξεων για

σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

Επιτροπή Παραλαβής της Προεδρίας της Δημοκρατίας

Με την υπουργική απόφαση 1625/718 (ΦΕΚ Β 1328/18.04.2018) συστήνεται Επιτροπή Παραλαβής Ανταλλακτικών

και Επισκευαστικών Εργασιών Οχημάτων της Προεδρίας της Δημοκρατίας της οποίας τα μέλη και το έργο περιγράφε-

ται αναλυτικά στην ως απόφαση.

Πρόγραμμα Χορήγησης Επενδυτικών Δανείων

Η υπουργική απόφαση 13022/2018 (ΦΕΚ Β 1377Β/24.04.2018) εγκρίνει επενδυτικό πρόγραμμα για έργα και προμήθειες εξοπλισμού στους τομείς ύδρευσης, αποχέτευσης, αντιπλημμυρικής

προστασίας, αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές, αποκατάστασης ΧΑΔΑ, αγροτικής οδοποιίας και ανέγερσης ή αποκατάστασης δημοτικών κτιρίων με δικαιούχους τους ΟΤΑ α και β

βαθμού, τις ΔΕΥΑ και Συνδέσμους ΟΤΑ. Απαραίτητη προϋπόθεση τίθεται η τήρηση των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις.

Σύσταση γνωμοδοτικού οργάνου για συμφωνίες πλαίσιο

Με την υπουργική απόφαση ΔΙΔΚ/Φ.38/2/οικ.11775 (ΦΕΚ Β 1269/10.04.2018) συστήνεται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης γνωμοδοτικό όργανο για την ανάθε-

ση συμφωνιών πλαίσιο σε προμήθειες και υπηρεσίες που συνάπτει η Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών. Αποτελείται από υπαλλήλους και είναι αρμόδιο να γνωμοδοτεί

για κάθε θέμα θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης.

Τεχνικοί Ασφαλείας

Εξακολουθεί να ισχύει η πρόβλεψη ότι κάθε νέα ανάθεση καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας από εργοδότες πραγματοποιείται είτε με επιτόπια υποβολή των εγγράφων στην αρμόδια υπηρεσία του ΣΕΠΕ, είτε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο α 7 της ΥΑ 50067/28/2017 (ΦΕΚ Β

3952). Η ανωτέρω υποχρέωση, όμως, υφίσταται πλέον μετά την παρέλευση τετραμήνου από την ημερομηνία έναρξης εγγραφής στην ηλεκτρονική βάση καταχώρισης δεδομένων, ήτοι από την 01.04.2018. Πάντως, από την 1.6.2018 πραγματοποιείται αποκλειστικά σύμφωνα με τα

οριζόμενα στο άρθρο 7 της παρούσας απόφασης (η ΥΑ 16974/758 ΦΕΚ Β' 1242/04.04.2018 τροποποιεί το α 9 παρ 2 α της ΥΑ 50067/28/2017).

Αρμόδια όργανα διενέργειας διαγωνισμών του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (πδ 134/2017)

Το α 18 του Ν.4529/2018 ορίζει στις παραγράφους 13 έως 16 τα όργανα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στα οποία ανήκει ο σχεδιασμός ή η διενέργεια διαδικαστικών ενεργειών για την ανάθεση προμηθειών, αγαθών, έργων, μελετών και υπηρεσιών δημοσίων συμβάσεων και η υπογραφή συμβάσεων κατά την έννοια των περιπτώσεων 5, 6, 8 και 9 της παρ. 1 του α 2 του

ν. 4412/2016. Συγκεκριμένα:

απονέμει σχετικές αρμοδιότητες στο τμήμα Συντονισμού Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων των Περιφερειακών Διευθύνσεων Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων (α 47 παρ 3 α του 134/2017), στο τμήμα Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων των Περιφερειακών Διευθύνσεων Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων (α 47 παρ 3 β), στο τμήμα Συντονισμού Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην

Εργασία των Περιφερειακών Διευθύνσεων Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (α 48 παρ 3 α), στο τμήμα Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία των Περιφερειακών Διευθύνσεων Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (α 48 παρ 3 β).

Διατάκτες στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Η υπουργική απόφαση ΔΙΔΥ/Φ.1.2/οικ.10776 (ΦΕΚ Β 1242/04.04.2018) ορίζει τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης ως κύριο διατάκτη για μία σειρά από θέματα και τον

Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών για ήσσονος σημασίας υποθέσεις. Για δαπάνες γενικού ενδιαφέροντος που αφορούν περισσότερες της μίας Γενικές Διευθύνσεις, η υπογραφή

της σχετικής απόφασης ανάληψης, από 20.000€ έως 1.000.000€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ ανατίθεται στον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου.

Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην ΠΚΜ

Με την υπουργική απόφαση οικ.183523/2483/2018 (ΦΕΚ Β 1478/27.04.2018) μεταβιβάζονται αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών και Επικοινωνιών της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στον Αντιπεριφερειάρχη Μεταφο-

ρών και Επικοινωνιών για την ανάθεση κάθε είδους σύμβασης. Με την υπουργική απόφαση οικ.183528/2484/2018 (ΦΕΚ Β 1478/27.04.2018) μεταβιβάζονται αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρι-

κής της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στην Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας για την ανάθεση κάθε είδους σύμβασης.

Χωριστές επιχειρησιακές μονάδες

Με την ΥΑ Δ.ΠΡΟΜ. Α 0000034 ΕΞ 2018 (ΦΕΚ Β 221/31.01.2018) αναγνωρίζονται ως χωριστές επιχειρησιακές μονάδες στο Υπουργείο Οικονομικών η δημοσιονομική υπηρεσία εποπτείας και ελέγχου (ΔΥΕΕ) Νομαρχίας Αθηνών, η ΔΥΕΕ Νομαρχίας Ανατ. Αττικής, η ΔΥΕΕ Νομαρχίας Δυτ. Αττικής, η ΔΥΕΕ Νομαρχίας Πειραιά, η ΔΥΕΕ στην έδρα των Περιφερειών που λειτουργούν σε επίπεδο

Διεύθυνσης, η ΔΥΕΕ στους λοιπούς Νομούς που λειτουργούν σε επίπεδο Αυτοτελούς Τμήματος, η Κτηματική Υπηρεσία Αθηνών - Ανατ. Αττικής, η Κτηματική Υπηρεσία Πειραιά - νήσων και Δυτ. Αττικής, η Κτηματική Υπηρεσία Θεσσαλονίκης και Κτηματικές Υπηρεσίες επιπέδου Αυτοτελούς Τμήματος και η Επιχειρησιακή Διεύθυνση ΣΔΟΕ Μακεδονίας.

Ομοίως, αναγνωρίζονται ως χωριστές επιχειρησιακές μονάδες οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, επιπέδου Διεύθυνσης, στις οποίες λειτουργούν Γενικές και Μερικές Διαχειρίσεις, σύμφωνα με την εκάστοτε νομοθεσία (ΥΑ 7000/1/7/9000/18-δ, ΦΕΚ Β 924/16.03.2018).

Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

Η Επιτροπή προετοιμάζει αξιολόγηση και πιθανή αναθεώρηση ορισμένων πτυχών του ορισμού των ΜΜΕ. Για το λόγο αυτό οργάνωσε και δημοσία διαβούλευση.

Με τη Σύσταση 2018/624 υπέδειξε εξάλλου μορφές δράσεις που θα διευκολύνουν τη διασυνοριακή πρόσβαση στην αγορά (στον τομέα της άμυνας) των ΜΜΕ. Προς την

κατεύθυνση αυτή κινούνται πρακτικές όπως η έγκαιρη ενημέρωση μελλοντικών προγραμμάτων από τις αναθέτουσες αρχές, η αποφυγή μη απολύτως αναγκαίων απαιτήσεων συμμετοχής, η δυνατότητα στήριξης στις ικανότητες τρίτων, τα μεγαλύτερα χρονικά περιθώρια στην υποβολή προσφορών και η ειδική τεχνική και οικονομική στήρι-

ξη των ΜΜΕ.

Νέος στόχος της αγγλικής Κυβέρνησης μέχρι το 2020 είναι το 1/3 των προμηθειών να προέρχονται από ΜΜΕ. Για το λόγο αυτό προχώρησε στην απλοποίηση τόσο των διαδικασιών, όσο και των εντύπων επιλογής, προωθώντας τη δίκαιη και αναλογική μεταχείρισή τους.

Τεχνικές προδιαγραφές για χρώματα, βερνίκια και σήμανση οδών

Η Επιτροπή δημοσίευσε (16.01.2018) νέες πράσινες τεχνικές προδιαγραφές για χρώματα, βερνίκια και σήματα οδικής κυκλοφορίας. Καλύπτουν τόσο την αγορά προϊόντων, όσο και τις σχετικές

εργασίες. Η χρήση τους αναμένεται να μειώσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις επικίνδυνες ιδιοότητες της συνολικής σύνθεσης, να προωθήσει πιο ανθεκτικά χρώματα, να ελαχιστοποιήσει

τη σπατάλη προϊόντων και να δώσει έμφαση στην επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση.

http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Γερμανία: Μητρώο Ανταγωνισμού

Την 29.07.2017 τέθηκε σε ισχύ στη Γερμανία ένα Μητρώο Ανταγωνισμού (Wettbewerbsregister) σε ομοσπονδιακό επίπεδο· μία ηλεκτρονική δηλαδή βάση δεδομένων, στην οποία καταχωρίζονται εταιρίες για τις οποίες έχει εκδοθεί τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση για εγκλήματα διαφθοράς, σύσταση εγκληματικής οργάνωσης, χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ξέπλυμα μαύρου χρήματος, απάτη σε βάρος του δημοσίου, φορολογικές παραβάσεις ή ακόμη και παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας.

Η ένταξη μιας εταιρίας στο εν λόγω μητρώο έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της συμμετοχής της στις προκη-

ρύξεις των δημοσίων συμβάσεων ή τον αποκλεισμό της από αυτές. Συγκεκριμένα, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται (ή υποχρεούνται εφόσον πρόκειται για συμβάσεις άνω των 30.000€), να υποβάλουν ηλεκτρονικό ερώτημα στο Μητρώο σχετικά με υποψήφιο ανάδοχο σύμβασης για τυχόν τέλεση εκ μέρους του των σχετικών εγκλημάτων. Για το κοινό, το μητρώο δεν είναι ορατό ούτε προσβάσιμο. Μετά την πάροδο τριών ή πέντε ετών (αναλόγως του διαπραχθέντος αδικήματος) οι εταιρίες διαγράφονται από αυτό, ενώ τους παρέχεται και δυνατότητα αίτησης για πρόωρη διαγραφή, εάν έχουν συμμορφωθεί με τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις, όπως αυτές

ορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 123 και 124 του γερμανικού Νόμου για τον Ανταγωνισμό, με τη διαδικασία της αυτοκάθαρσης (GWB).

Το Μητρώο ενημερώνεται από τις εισαγγελικές αρχές και υπάγεται διοικητικά στην Ομοσπονδιακή Επιτροπή Ανταγωνισμού της Γερμανίας (Bundeskartellamt-BKartA). Αποτελεί μία καινοτομία της Γερμανίας στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων και δεν συναντάται σε νομοθεσίες άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Η έναρξη λειτουργίας του αναμένεται το αργότερο εντός του 2020.

www.bmwi.de, (Υπουργείο Οικονομικών και Ενέργειας, αρμόδιο για δημόσιες συμβάσεις)

Η Επιτροπή καλεί σε εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις

Η αυστριακή έννομη τάξη προβλέπει για διαφορές που ανακύπτουν κατά την σύναψη δημόσιας σύμβασης υποχρεωτικό στάδιο συνδιαλλαγής πριν την άσκηση οποιασδήποτε προσφυγής. Κατά το στάδιο αυτό δεν επιτρέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων που θα αναστέλουν την πρόοδο της διαδικασίας και η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνάψει τη σύμβαση μετά από τέσσερις εβδομάδες, ακόμη

και αν δεν έχει επιτευχθεί διακανονισμός. Η Επιτροπή έκρινε ότι Αυστρία παραβιάζει την αρχή της αποτελεσματικής έννομης προστασίας μη επιτρέποντας στους οικονομικούς φορείς να αιτηθούν την αναστολή της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης και κάλεσε την χώρα (25.01.2018) να προβλέψει αποτελεσματικά μέτρα έννομης προστασίας συμμορφούμενη προς την οδηγία 89/665.

Με αφορμή τη Δανία και Ολλανδία, η Επιτροπή θεωρεί τα αντισταθμιστικά μέτρα στον τομέα της άμυνας ως μέτρα παρεμπόδισης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και τη διασυννοριακή δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων.

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-349_el.htm

Οι Δημόσιες Συμβάσεις ως στρατηγικό εργαλείο

Το συνέδριο που έλαβε χώρα στις 2 Ιουνίου 2017 στο Παρίσι, με κεντρικό ζήτημα τις δημόσιες συμβάσεις, χάραξε νέο δρόμο για την ανάπτυξη στρατηγικών δημοσίων συμβάσεων. Όπως ανέφερε ο Γενικός Γραμματέας του ΟΟΣΑ, Angel Gurría, οι δημόσιες συμβάσεις με στρατηγική προσέγγιση ανοίγουν νέες δυνατότητες και επιτρέπουν την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων, δημιουργώντας σημαντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ευκαιρίες. Κι αυτό διότι οι στρατηγικές δημόσιες συμβάσεις στοχεύουν στην τήρηση τριών αρχών: ίση μεταχείριση, μη διάκριση και διαφάνεια.

Μέχρι σήμερα, λίγο πάνω από τις μισές δημόσιες συμβάσεις χρησιμοποιούν κατά τη διαδικασία σύναψης, την καλύτερη τιμή ως το μοναδικό κριτήριο και συχνά παραβλέπεται η ποιότητα, η καινοτομία και η βιωσιμότητα. Συχνό φαινόμενο είναι επίσης η διαφθορά και η έλλειψη απαραίτητων επιχειρησιακών δεξιοτήτων αγοράς. Φαινόμενο που επίσης εξακολουθεί να ταλανίζει είναι η δύσκολη πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς σήμερα συμμετέχουν μόνο κατά 45%.

Γεγονός είναι, τέλος, ότι η ψηφιοποίηση των δημοσίων συμβάσεων είναι αργή, ενώ μόνο το 11% των διαδικασιών διεξάγονται μέσω προμήθειας από κοινού.

Η αντιμετώπιση των τωρινών προκλήσεων μπορεί να γίνει εφικτή με την χρήση κατευθυντήριων γραμμών που αποτελούν το πλαίσιο της στρατηγικής στις δημόσιες συμβάσεις. Κατευθυντήριες γραμμές είναι οι εξής: η ευρύτερη υιοθέτηση καινοτόμων, οικολογικών και κοινωνικών κριτηρίων στη διαδικασία σύναψης συμβάσεων, η ενίσχυση του επαγγελματισμού των αναθετουσών αρχών, η αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ κατά τη διαχείριση δημοσίων συμβάσεων, η αύξηση της διαφάνειας, η καθοδήγηση, ενημέρωση και υποστήριξη δημοσίων και οικονομικών φορέων μέσω ψηφιοποίησης των διαδικασιών σύναψης και η μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των αναθετουσών αρχών σε ολόκληρη την ΕΕ. Επίσης, είναι απαραίτητη η βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών, η ανάπτυξη νέων κατάλληλων ελέγχων και ο καθορισμός ευδιάκριτων στόχων κοινωνι-

κοοικονομικής πολιτικής, που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη σύγχρονων, αποτελεσματικών και υψηλής ποιότητας διαδικασιών. Για παράδειγμα, οι χρήστες του οδικού δικτύου προσδοκούν ασφαλή, υψηλής ποιότητας κατασκευαστικά έργα υποδομών, οι ασθενείς έχουν ανάγκη από βελτιωμένη πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη καλύτερης ποιότητας και προσδοκούν καινοτόμο ιατρικό εξοπλισμό. Με λίγα λόγια, για την επίτευξη στρατηγικών δημοσίων συμβάσεων απαιτείται η συστηματική εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών καθώς και η σταδιακή αλλαγή νοοτροπίας και προθυμία για λήψη ρίσκου, για συμβάσεις με μακροπρόθεσμα οφέλη, από την πλευρά της αναθέτουσας αρχής.

Όπως ανέφερε η επίτροπος Elzbieta Biećkowska, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να χρησιμοποιούν τις δημόσιες συμβάσεις ως στρατηγικό εργαλείο, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη αξιοποίηση των χρημάτων των φορολογούμενων και να συμβάλουν σε καινοτόμο, βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς και ανταγωνιστική οικονομία.

Νομολογία ΔΕΕ και ΓεΔΕΕ

Ανάθεση συμβάσεων χωρίς προηγούμενη διαγωνιστική διαδικασία

ΔΕΕ C-187/16, 20.03.2018, ΕΕ κατά Αυστρία

Λέξεις-κλειδιά

παράβαση κράτους μέλους – οδηγίες 92/50 και 2004/18 – δημόσιες συμβάσεις υπηρε-

σιών – κρατικό τυπογραφείο – παραγωγή εγγράφων ταυτότητας και άλλων επίσημων εγγράφων – ανάθεση συμβάσεων σε επιχείρηση ιδιωτικού δικαίου χωρίς διαγωνισμό – ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας – προστασία των ουσιαστών συμφερόντων των κρατών μελών

Νομικό ζήτημα

Οι οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις υπηρεσιών όταν η εκτέλεσή τους πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας ή όταν αυτό απαιτούν ουσιαστικά συμφέροντα του κράτους. Η εξαίρεση αυτή ερμηνεύεται στενά και η

απόκλιση από τους ενωσιακούς κανόνες πρέπει να είναι πρόσφορη και απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω συμφερόντων (αρχή της αναλογικότητας). Οι συμβάσεις που δεν υπερβαίνουν το κατώτατο όριο εφαρμογής των οδηγιών υπόκεινται στους θεμελιώδεις κανόνες και τις γενικές αρχές της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι εμφανίζουν βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον.

Ποιοτικά κριτήρια και κριτήρια επιλογής

ΔΕΕ C-9/17, 01.03.2018, Maria Tirkkonen κατά Maaseutuvirasto

Λέξεις-κλειδιά

προδικαστική παραπομπή – οδηγία 2004/18 – διαδικασία διαγωνισμού για τη σύναψη συμβάσεων παροχής γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών – αποδοχή ως προμηθευτή κάθε οικονομικού φορέα που πληροί τις προϋποθέσεις που έχουν προκαθοριστεί

Νομικό ζήτημα

Δε συνιστά δημόσια σύμβαση, κατά την έννοια της οδηγίας 2004/18, ένα σύστημα παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις με το οποίο δημόσιος φορέας κάνει δεκτούς μέσω ποιοτικών και μόνο κριτηρίων όλους τους οικονομικούς φορείς που πληρούν τις απαιτήσεις καταλληλότητας του διαγωνισμού.

Αναθεώρηση τιμών μετά την ανάθεση συμβάσεων

ΔΕΕ C-152/17, 19.04.2018, Consorzio Italian Management κλπ κατά Rete Ferroviaria Italiana SpA

Λέξεις-κλειδιά

προδικαστική παραπομπή – οδηγία 2004/17 – υποχρέωση ανα-

θέωσης της τιμής μετά την ανάθεση της σύμβασης – υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης συνδεδεμένες με τη δραστηριότητα σιδηροδρομικών μεταφορών – άρθρο 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ – άρθρα 26, 57, 58 και 101 ΣΛΕΕ – άρθρο 16 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ΕΕ – διατάξεις του εθνικού δικαίου οι οποίες δεν θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης

Νομικό ζήτημα

Οι κανόνες εθνικού δικαίου που δεν προβλέπουν τη δυνατότητα αναθεώρησης της τιμής μετά τη σύναψη της σύμβασης είναι απόλυτα σύμφωνοι με την Οδηγία. Η τιμή είναι στοιχείο ιδιαίτερης σημασίας για την αξιολόγηση των προσφορών και την ανάθεση της σύμβασης.

Κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες

ΔΕΕ C-65/17, 19.04.2018, Oftalma Hospital Srl κατά CIOV

Λέξεις-κλειδιά

προδικαστική παραπομπή – κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες – ανάθεση χωρίς τήρηση των κανόνων δημοσίων συμβάσεων – ανάγκη τήρησης των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης – έννοια του βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος – α 27 οδηγίας 92/50

Νομικό ζήτημα

Η ανάθεση δημόσιας σύμβασης παροχής υγειονομικών υπηρεσιών η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 92/50 υπόκειται, καταρχήν, μόνο στα άρθρα 14 και 16 της εν λόγω οδηγίας και δεν επιτρέ-

πεται η ευθεία εφαρμογή άλλων διατάξεων. Όταν, όμως, η εν λόγω σύμβαση παρουσιάζει βέβαιο διασυνοριακό χαρακτήρα υπόκειται και στους θεμελιώδεις κανόνες και τις γενικές αρχές της ΣΛΕΕ, ειδικότερα στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και με την εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας.

Υποχρέωση αιτιολογίας – Υπερβολικά χαμηλή προσφορά – Κριτήρια ανάθεσης

ΓεΔΕΕ T-752/15, European Dynamics Luxembourg SA κλπ κατά ΕΕ

Λέξεις-κλειδιά

υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής για τεχνικό προσωπικό στον τομέα της πληροφορικής – απόρριψη προσφοράς – εξωσυμβατική ευθύνη

Νομικό ζήτημα

Το άρθρο 113.2 του δημοσιονομικού κανονισμού 966/2012 και το άρθρο 161.2 του κανονισμού 1268/2012 προβλέπουν, ως προς τους απορριφθέντες διαγωνιζόμενους, αιτιολόγηση σε δύο στάδια: α) ενημέρωση συνοπτικά όλων των απορριφθέντων διαγωνιζομένων για την απόρριψη της προσφοράς τους και τους σχετικούς λόγους και β) (κατόπιν γραπτής αίτησης) γνωστοποίηση των σχετικών χαρακτηριστικών και πλεονεκτημάτων της επιλεγείσας προσφοράς.

Ο έλεγχος για το αν μία προσφορά είναι υπερβολικά χαμηλή διενεργείται σε δύο στάδια: Εξετάζεται αν υπάρχει ένδειξη υπερβολικά χαμηλής τιμής, ήτοι τιμής σημαντικά χαμηλότερης από εκείνη που προτεί-

νεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή. Εάν υφίστανται ενδείξεις υπερβολικά χαμηλής τιμής, τότε γίνεται έλεγχος της σύνθεσης της προσφοράς βάσει κριτηρίων.

Η στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων, ήτοι του παράνομου χαρακτήρα της προσαπτόμενης στα θεσμικά όρ-

γανα συμπεριφοράς, της ύπαρξης ζημίας και της ύπαρξης άμεσης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της προβαλλόμενης συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας.

Η Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων (ΜοΠαΔιΣ) λειτουργεί από την 1η Ιανουαρίου 1997, στη Θεσσαλονίκη, στις εγκαταστάσεις του Κέντρου Διεθνούς Ευρωπαϊκού και Οικονομικού Δικαίου (ΚΔΕΟΔ). Αποτελεί μία γνωμοδοτική δομή που παρέχει στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, καθώς και σε όλες τις ελληνικές αναθέτουσες αρχές εξειδικευμένη και ταχύτατη συμβουλευτική υποστήριξη κατά τη

δημοπράτηση συγχρηματοδοτούμενων συμβάσεων έργων και τεχνικών υπηρεσιών, που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2004/18 & 2004/17. Συγκροτεί ένα εθνικό σύστημα ελέγχου της νομιμότητας των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και σηματοδοτεί μια νέα εποχή προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας στη δημοπράτηση των δημοσίων συμβάσεων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου

ΕΕΕυρΔ

**ελληνική επιθεώρηση
ευρωπαϊκού δικαίου**
revue hellénique de droit européen

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

4/2017
Τόμος 38
Οκτώβριος - Δεκέμβριος

Άρθρα
Β.Σ. Καραγιάννης
Η εξωτερική αρμοδιότητα της ΕΕ για τις ξένες επενδύσεις υπό το φως της Γνωμοδότησης C-2/15 του ΔΕΕ
Α. Κυριακίδης
Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ μετά την κρίση της Ευρωζώνης: Τι άλλαξε;
Δ.-Π. Τζούκας
Η κόμψη της αρχής της χρονικής προτεραιότητας στην περίπτωση συνυπαρξης σημείων και διακριτικού γνωρίσματος

Επισκόπηση Νομολογίας
- ΔΕΕ - ΓεΔΕΕ (Σεπτέμβριος - Νοέμβριος 2017)
- ΕΔΔΑ (Ιούλιος - Οκτώβριος 2017)

Σχολιασμένη Νομολογία
- Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών για τη διαγραφή εθνικού χρέους
- Σύμβαση δανείου σε Ένο νόμισμα - ελβετικό φράγκο
- Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα
- Διαδικαστική-δικονομική αυτονομία των κρατών μελών και ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων
- Απώλεια του δικαιώματος προαγωγής λόγω λήξης γενικής άδειας
- Προσωρινά μέτρα αντιμετώπισης των αυξημένων προσφυγικών ροών
- Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί
- Κρίσιμος χρόνος υπολογισμού της αποζημίωσης σε περίπτωση αναγκαστικής απαλλοτρίωσης
- Προστασία της ιδιωτικής ζωής και της αλληλογραφίας
- Πρότυπες άδειες ίδρυσης και λειτουργίας φαρμακείων από μη φαρμακοποιούς

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου εκδίδεται από το έτος 1981 από το ΚΔΕΟΔ σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης 4 φορές το χρόνο στην ελληνική γλώσσα, ενώ από το 2004 εκδίδεται ετησίως ένα πέμπτο ξενόγλωσσο τεύχος. Αντικείμενό της αποτελεί το σύνολο του Ευρωπαϊκού Δικαίου, καθώς και οι τομείς της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου, δημόσιου και ιδιωτικού. Ειδικά τεύχη παρουσιάζουν αφιερώματα σε θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, όπως λ.χ. η Σύμβαση των Βρυξελλών, η ραδιοτηλεόραση, το περιβάλλον, οι συμβάσεις δημοσίων έργων, η εκπαίδευση και η διαφήμιση.

Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων (ΜοΠαΔιΣ)

Ικάρων 1 (ΤΘ 14) 551 02 Καλαμαριά
Τηλ.: 2310 476 103-4 Fax: 2310 476 105
E-mail: mopadis@cieel.gr
<http://mopadis.cieel.gr>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Διαρθρωτικό
και Επενδυτικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης